

ИЗЛОЖБА КОЛОНИЈЕ МАГНОХРОМ

Када се последије доста година нашег послеријатног развоја сагледа динамичан раст нашег друштва, може се у том смислу констатовати да је култура код нас, такође, имала узлазну развојну линију коју карактерише освајање ширих простора на свим плановима. То нијесу изискивали само уобичајени планови рада него нужност нашег система и нашег развоја у цјелини. Пошло се управо, од претпоставке да је култура саставни дио повећања продуктивности рада, да чини основу не само у подизању животног стандарда него и у стварању свестране и слободне личности социјалистичког човјека као самоуправног фактора нашег друштва. Незаобилазно је постало учешће радника у одлучивању о правцима развоја и програмском садржају културе а тиме и њеном укупном друштвеном положају. Тај однос остварује се кроз самоуправно интересно организовање на основама слободне размјене рада, односно, путем друштвеног договарања и самоуправног споразумијевања. Радни човјек је данас у ситуацији да непосредно утиче на развој културе, да даје иницијативе, да исказује своје потребе, да се сходно томе, духовно богати и културу остварује као саставни дио укупног живота и рада.

Планирање у култури, планирање њеног развоја као дије-

ла нашег укупног друштвено-економског кретања, полази, зато од потреба и интереса радних људи и грађана и, такође, од материјалне опремљености и могућности удруженог рада. Тиме се исказује једна значајна обавеза која ће остати као трајно опредељење нашег друштва. Ради се, наиме, о подруштвљавању културе, о њеним промјенама које се одређују њеним урастањем у цјелокупан систем нашег самоуправног интересног договарања и организовања. Она постаје све ближа радним људима, наш човјек се све више доводи у однос да одлучује о културној политици, о плановима развоја, о програмској оријентацији и садржајима културног живота а тиме и материјалној основи културе као једног од важних елемената живота. Тако се стварају услови за нове облике садржаја у култури, отварају се простори бржег ослобађања од традиционалних схватања као на примјер да је култура посебна област недостижна ширим друштвеним слојевима, односно, да је својина најужих кругова. Међутим, путем њеног дјеловања у животној и радној средини гдје она све више почиње да се афирмише, култура постаје битан елемент хуманизације живота и рада, постаје дио сваког радног човјека. Овим се, уједно, превазилази организовање различитих културних

манifestација искључиво у већим градским центрима. Она се развија на једном много ширум подручју обухватајући како домове културе, радничке универзитете, мјесне заједнице тако и остале организације удруженог рада, институте, фабрике и друге установе гдје за то постоје потребе и могућности.

Стваралаштво може имати и своје особености, своје унутрашње законитости које га чине специфичном људском дјелатношћу, међутим, оно због тога не може бити посебна и изван друштвена сфера. Умјетност мора, ако хоће да има свој пуни смисао, да се више приближи животној и радној средини, односно, тамо гдје радни човек проводи највише времена. Задатак друштва би, у том смислу, требало да буде да створи што повољније услове да сви радни људи буду непосредни учесници културе, да њоме у потпуности овладају како би друштвени и материјални положај стваралаштва нашао основу у самоуправним односима и слободној размјени рада.

Послије једне од првих колонија коју је почетком нашега вијека са успјехом основала Надежда Петровић у Сићеву, створено је у новије вријеме доста оваквих манифестација које су радиле на овај или онај начин. Може се запазити да данас код нас има доста сличних манифестација које дјелују као дио културних збивања једног краја, као дио њиховог свакодневног живота. У последње вријеме увидјела се потреба да се колоније отварају чак и по цијену одрицања од знатних материјалних средстава, јер, наше друштво је схватило да је то један од путева како би се обогатио културни живот или стекла одређена културна добра као трајна баштина. Усамљени су примјери да једна производна организација у својим програмима даје тако значајно мјесто културном уздизању својих радника као што чини краљевачки МАГНОХРОМ, биљежећи ове године један мали, али значајан јубилеј - десетогодишњицу постојања.

Наиме, радници МАГНОХРОМА су међу првима осјетили далекосежну потребу повезивања са ствараоцима, односно, ликовним умјетницима, међу првима су учинили један веома значајан корак на плану социјализације ликовне културе и њеног приближавања радном човеку. Они су прије десет година почели да раде оно што је данас постало актуелно и скоро незаобилазно када је у питању ликовна култура, почели су непосредно да се повезују и своје потребе за одређеним културним вриједностима да исказују самоуправно, да на њих утичу свјесно и са одговорношћу, односно, да дио дохотка издвајају у те сврхе. Све оно што СИЗ-ови културе у последње вријеме подстичу као нови облик слободне размјене рада, односно, као обавезу да се одређени стари начини коришћења и организовања културе превазиђе, МАГНОХРОМ је прихватио као једину могућност, тј. прави начин како би дошли до онога што желе на овом плану. Развојем самоуправних односа створени су услови за шире отварање и усмјеравање програмске политике према интересима и потребама радних људи, ка већој доступности културних вриједности и развијању културно-умјетничке активности, затим, буђењу и изражавању културних потреба а тиме и стварању културних навика. Није случајно да је рад колоније у МАГНОХРОМУ подстакао оснивање клуба аматера који постиже запажене резултате. У МАГНОХРОМУ су, створени повољни услови за развој културних активности које се развијају у склопу укупног преображаја процеса рада који води све већем превазилажењу подвојености умног и физичког рада, односно, духовне и материјалне производње. То је пут ка стварању свестране људске личности чему доприноси ширење аутентичних ликовних вриједности и подизање општег културног нивоа радних људи.

Овогодишња изложба колоније МАГНОХРОМ, која је отворена на дан јубилеја који је прославила ова радна органи-

ПОРТА

зација, окупила је укупно седам аутора. Заступљени су умјетници млађе и средње генерације. Њихова дјела изложена у Народном музеју Краљева у најбољем свијетлу презентирају ауторе, учеснике колоније која са успјехом наставља своје дјеловање и популарисање ликовног дјела код својих радника. Разумљиво је да овакве изложбе, ревијалног карактера, по правилу немају стилско јединство с обзиром да су заступљени ствараоци различитих генерација а тиме различитих одређења и идејних приступа. То је изложба која даје увид у нека актуелна збивања нашег ликовног тренутка као што је асоцијативни и апстрактни смјер коме припада највећи број радова изузимајући једино Бојана Бема који задржава метафизички рационализам слике. Извјесна хладноћа његовог дјела, добро компонованог са смишљеном организованим простором, има своју визуелну љепоту у склопу суптилно оживљених површина и финих колористичких односа. Ово сликарство по свему има одлике интелектуалног односа према слици и њеног прихватања које захтијева већу пажњу на плану филозофског разумијевања човјекове стварности, односно, његове понекад »неухватљиве« околине као дјела сопственог производа.

Андраж Шаламун из Копра, припада правцу асоцијативног експресионизма чије зачетке можемо наћи у дјелу познатог америчког сликара Цексона Полока. Шаламун користи доста боје набацујући је по платну у густом намазу и великом колористичком распону.

Љиљана Раићић и Вјера Дамјановић из Београда, блиске су сликарству апстрактног експресионизма. Док је Љиљана Раићић заинтересована за јаке

и узбудљиве колористичке ефекте, Вјера Дамјановић је колористички нешто смиренија, ње не слике су ближе акционом сликарству у склопу одређене идеје која је заснована на програму искључиво ликовних компоненти дјела.

Од вајара заступљени су Иван Лесиак и Вера Фишер из Загеба и Бранислав Милашиновић из Краљева. Геометризовани односи садржани су у рељефу Ивана Лесиака који комбинује различите материјале (у овом случају гвожђе и прохром). »Кугла« Вере Фишер инспирисана је материјалом фабрике МАГНОХРОМ - високоватросталним опекама, док Бранислав Милашиновић, користећи за своје скулптуре дрво, остварује занимљиве облике асоцијативног карактера. Меко из нијансирана форме оживљене су линијама и грубом фактуром појединих површина.

Ова изложба, свакако, представља значајан тренутак у развоју колоније МАГНОХРОМ која остварује изузетну мисију у окупањању аутора из свих крајева наше земље и улаже напоре да ликовно дјело приближи радном човјеку. Тиме МАГНОХРОМ, уједно, богати своје фондове, односно, сваке године уноси у своје просторе нове радове који постају нераздвојни дио њиховог амбијента. Дјела се временом идентификују са радницама, они са њима успостављају одређене релације, док с друге стране, она дјелују снагом своје естетске садржине, својим духовним и сазнајним својствима. Слике, скулптуре, графике и цртежи остају да живе као трајна баштина једног простора и једне фабрике чији се резултати не ограничавају само на овом плану.

ПОРТАЛ
БЕОГРАД